

Muhammet ECEL
Genel Müdür
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
ANKARA

TÜSİAD
AVRUPA İŞ DÜNYASI
KONFEDERASYONU
BUSINESSEUROPE
ÜYESİDİR

İstanbul, 16 Nisan 2015
Ref: MA/ts:15/516

İlgi: Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün 05.03.2015 tarih ve 87428478-722-sayılı yazısı.

Sayın ECEL,

TÜSİAD olarak küresel iklim anlaşmasına yönelik müzakereleri ve yılsonunda Paris'te imzalanması beklenen anlaşmanın içeriğini titizlikle takip ediyoruz. Geleceğimizi etkileyecek en önemli soruna çözüm imkanı sağlaması beklenen bu anlaşmanın, kapsayıcı ve katılımcı bir yaklaşımı içermesi başarıya ulaşabilmesinin temel koşuludur. Bu çerçevede söz konusu anlaşmaya yönelik müzakere metnine ilişkin genel görüşlerimizi değerlendirmelerinize sunmak isteriz.

Kyoto Protokolü'nden alınan dersler katı bir çerçeve öngören yaklaşımların iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik uluslararası işbirliğinin sağlanması adına etkin sonuç vermediğini göstermiştir. Bu çerçevede TÜSİAD olarak, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS)'nin temel prensipleri doğrultusunda, ülkelerin özgün koşulları çerçevesinde ortaya koyabilecekleri katkıları kendilerinin belirlemesine imkan sağlayan bir rejimin oluşturulması gerektiği inancındayız. Bu düşünceden hareketle ülkemizin, anlaşmanın temel unsurlarından biri olan azaltım konusuna yönelik hükümlerde “taahhüt (*commitment*)” ifadesinden ziyade “katkı (*contribution*)” kavramının kullanılması yönünde bir tutum izlemesini önermekteyiz. Nitekim BMİDÇS 19. Taraflar Konferansı'nda alınan “Durban Platformu'nun İlerletilmesi” konulu 1 nolu Karar (Decision 1/CP.19) bu yaklaşımı destekler niteliktedir. TÜSİAD olarak, 2020 yılı sonrasına yönelik iklim değişikliğiyle mücadele rejiminin temel taşlarını ortaya koyacak bahse konu anlaşmada azaltım ve uyum konularının yanı sıra finansman, teknoloji transferi ve şeffaflığa ilişkin hükümlerin yer almasının gerekli olduğu görüşündeyiz. . Zira, ülkelerin değişen ekonomik, sosyal ve coğrafi koşulları iklim değişikliğiyle mücadele kapasitelerini ve iklim değişikliğinden etkilenme düzeylerini farklılaştırmaktadır. Ayrıca, iklim

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Gallée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

değişikliğine en az katkı yapan ülkeler iklim değişikliğinin sonuçlarından en fazla etkilenen ülkeler olabilmektedir. Bu itibarla 2020 sonrasına yönelik yeni rejimin katılımcılığı ve kapsayıcılığı sağlaması açısından gelişmekte olan ülkelerin düşük karbon ekonomisine geçiş ve iklim değişikliğine uyum için ihtiyaç duyduğu mali ve teknik desteği alabilmelerinin temini kritik önem taşımaktadır. Buna ilaveten ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında ortaya koyduğu çabaların isabetli biçimde değerlendirilebilmesi için ortak ve bilimsel ölçütlerin geliştirilmesini de önemli görmekteyiz.

İklim değişikliğinden en fazla etkilenecek olan bölgelerden biri olan Akdeniz Havzası içerisinde yer alan Türkiye bu anlamda bir istisna değildir. Ülkemiz; Dünya Bankası tarafından yayınlanan Küresel Kalkınma Göstergeleri kapsamında; Meksika, Brezilya, Güney Afrika, Malezya vb. ülkelerle birlikte üst-orta gelirli ülke sınıflandırmasında yer almaktadır. Öte yandan, kişi başına düşen toplam emisyon miktarı incelendiğinde ise Türkiye OECD ülkeleri arasında sıralamanın en altında kalmaktadır. Bu itibarla, ülkemizin “gelişmekte olan ülke” olarak tanınmasının ve diğer gelişmekte olan ülkelere tanınan imkanlardan (teknoloji transferi, kapasite geliştirme, finansman desteği, esneklik mekanizmaları) faydalanmasının temini hayati önem arz etmektedir.

Anlaşmaya ilişkin müzakere metni incelendiğinde azaltım, uyum, finansman, teknoloji transferi, kapasite geliştirme ve şeffaflık başta olmak üzere çeşitli alanlarda ülkelerin alacakları sorumlulukların farklılaşması konusunda temel olarak üç yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir. Bu çerçevede sorumluluk paylaşımının;

- BMİDÇS kapsamında öngörülen Ek 1 ve Ek 2 kısımlarına dayalı olması veya
- Yeni belirlenecek ekler üzerinden yapılması veya
- Eklerden azade biçimde “Gelişmekte olan ülkeler” ve “Gelişmiş ülkeler” ifadeleri üzerinden yapılması öngörülmektedir.

BMİDÇS kapsamında öngörülen eklerin ülkemiz gerçeklerini yansıtmadığı göz önünde bulundurulduğunda ilk yaklaşımın kabul edilmesi mümkün değildir. İkinci yaklaşım, ülkemizin yeni belirlenecek olan ekler içerisinde özgün koşullarına uygun biçimde konumlandırılması halinde kabul edilebilir olmakla birlikte, eklerin içeriğinin buna aksi biçimde şekillenmesi ihtimali dolayısıyla riskli görülmektedir. Son olarak üçüncü yaklaşım ise mevcut şartlar dahilinde ülkemiz için en uygun ve güvenilir seçenek olarak değerlendirilmektedir. Metnin azaltım bölümü içerisindeki hükümler incelendiğinde anlaşmanın hedefine yönelik olarak emisyon artışına ilişkin bir tavan yılı veya emisyon azaltımına ilişkin bir baz yılı belirlenmesi de dahil olmak üzere çeşitli öneriler dikkat çekmektedir.

Ülkemizde de müzakere stratejimizin oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla Bakanlığınız koordinasyonunda sera gazı emisyonlarının uzun vadedeki eğilimlerine

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Gallée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

TÜSİAD
AVRUPA İŞ DÜNYASI
KONFEDERASYONU
BUSINESSEUROPE
ÜYESİDİR

yönelik bir senaryo ve projeksiyon çalışması sürdürülmektedir. 24 Temmuz 2014 tarihli ve SSP/ZY/tbs:14/1254 sayılı yazımızda belirtildiği üzere bahse konu projeksiyon çalışmasında kullanılan modelin ayrıntıları ve bu modele dahil edilecek varsayımlar, çalışmanın sonuçlarının isabetliliği açısından belirleyicidir. Bu amaçla ülkemiz için yapılacak nihai değerlendirmelerin, İDHYKK üyelerinin sürece aktif katılımını mümkün kılacak mekanizmalarla ve ilgili tüm politikaların ayrıntılı ele alındığı bütüncül bir anlayışla yapılması; özel sektörün görüşlerini muhtemel senaryolar ve projeksiyonlar üzerinde ön değerlendirmeleri yapmaları akabinde sunabilmelerine imkan tanıyacak süreler verilerek gerçekleştirilmesi hayati önemdedir.

Yukarıda ortaya konulan genel görüşlerimiz çerçevesinde hazırlamış olduğumuz anlaşma müzakere metninin içeriğine ilişkin ayrıntılı görüşlerimizi ekte dikkatinize sunarız.

Bu vesileyle TÜSİAD olarak kamu – özel sektör işbirliğine verdiğimiz önemi ve kurumunuz çalışmalarına gereken her türlü katkıyı sağlamaya açık olduğumuzu vurgulamak isterim.

Saygılarımla,

(Orijinali imzalıdır)

Metin Akman
Yönetim Kurulu Üyesi

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn